

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи»
обов'язкових компонент освітньої програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол №7 від 30.08.2023 р.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол №7 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально
- економічних дисциплін
Протокол №7 від 29.08.2023 р.

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології
Протокол №8 від 15.08.2023р.

Розробники: професор кафедри соціології та психології, доктор педагогічних наук, професор Тюріна В.О.

Рецензенти:

- 1.Професор кафедри ЮНЕСКО та соціального захисту Державного біотехнологічного університету (ДБТУ), доктор педагогічних наук, доцент Данченко І.О.
- 2.Завідувач кафедри психології і педагогіки факультету №3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, професор Федоренко О.І.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1 Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Історія розвитку педагогічної думки. Розвиток педагогічної думки в Україні.	12	2	2			8	іспит
Тема № 2 Основи науково-педагогічних досліджень. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання. Зміст освіти.	12	2	2			8	
Тема № 3 Принципи навчання.	12	2	2			8	
Тема № 4 Методи навчання у вищій школі	16	4	4			8	
Тема 5. Форми організації навчальної роботи у ЗВО МВС України. Тип і структура заняття. Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності.	12	2	2			8	
Тема 6. Підготовка викладача до заняття. Тематичне планування. Раціональна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів і курсантів.	14	2	4			8	
Тема 7. Особистість і діяльність. Пізнання як діяльність. Структура навчально-	14	2	2			8	

пізнавальної діяльності.							
Тема 8. Пізнавальні процеси особистості. Увага. Відчуття. Сприйняття. Пам'ять. Мислення. Емоції. Воля.	14	2	4			8	
Тема 9. Сучасні освітні технології. . Принципи і прийоми педагогічної техніки; їх застосування у навчальному процесі у ЗВО МВС України.	16	2	6			8	
Всього за семестр №3	120	20	28			72	

2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						
	Всього	з них:					Вид контролю
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1 Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Історія розвитку педагогічної думки. Розвиток педагогічної думки в Україні.	12	1	1			10	Екзамен
Тема № 2 Основи науково-педагогічних досліджень. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання. Зміст освіти.	12	1	1			10	
Тема № 3 Принципи навчання.	12	2	2			8	
Тема № 4 Методи навчання у вищій школі	14	2	2			10	
Тема 5. Форми організації навчальної роботи у ЗВО МВС України. Тип і структура заняття. Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної	14	2	2			10	

діяльності.							
Тема 6. Підготовка викладача до заняття. Тематичне планування. Раціональна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів і курсантів.	14	2	2			10	
Тема 7. Особистість і діяльність. Пізнання як діяльність. Структура навчально-пізнавальної діяльності.	14	2	2			10	
Тема 8. Пізнавальні процеси особистості. Увага. Відчуття. Сприйняття. Пам'ять. Мислення. Емоції. Воля.	14	2	2			10	
Тема 9. Сучасні освітні технології. Принципи і прийоми педагогічної техніки; їх застосування у навчальному процесі у ЗВО МВС України.	14	2	2			10	
Всього за семестр №3	120	16	16			88	

3. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема 1. Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Історія розвитку педагогічної думки. Розвиток педагогічної думки в Україні.

Семінарське заняття. Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Історія розвитку педагогічної думки. Розвиток педагогічної думки в Україні.

Мета: Визначити поняття «педагогіка»; розглянути місце педагогіки вищої школи серед інших наук; визначити предмет і завдання педагогіки вищої школи. Розглянути особливості розвитку педагогічної думки у різні історичні епохи.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття про педагогіку та педагогіку вищої школи.
2. Виховання як предмет педагогіки.
3. Основні завдання педагогіки, зокрема педагогіки вищої школи.
4. Місце педагогіки серед інших наук.
5. Особливості розвитку педагогічної думки та виховання у різні історичні епохи.
6. Виховання, школа та розвиток педагогічної думки у XV - XIX століттях.
7. Школа та педагогіка XX століття.
8. Історія школи та педагогіки в Україні.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Визначити сутність понять «педагогіка», «виховання» та «педагогіка вищої школи», визначити їх співвідношення. З'ясувати місце педагогіки серед інших наук. Визначити предмет і завдання педагогіки і педагогіки вищої школи. Звернути увагу на особливості розвитку педагогічної думки та виховання у різні історичні епохи. Розглянути педагогічні погляди видатних педагогів і просвітителів XV – XIX століть; особливості становлення педагогіки в Україні.

Теми рефератів:

1. Педагогічна діяльність і педагогічні погляди Я.А.Коменського.
2. Педагогічна діяльність і педагогічні погляди Джона Локка.
3. Педагогічна діяльність і педагогічні погляди Ж.Ж.Руссо.
4. Педагогічна діяльність і педагогічні погляди К.Гельвеція і Д.Дидро.
5. Педагогічна діяльність і педагогічні погляди Й.Г.Песталоцці.
6. Педагогічна діяльність і педагогічні погляди Й.Ф.Гербарта.
7. Педагогічна діяльність і педагогічні погляди А.Дистервега.
8. Історія становлення та розвитку школи та педагогіки в Україні.

Список рекомендованої літератури:

1. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
2. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008. – 336 с.
4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. - 468 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : підручник. Київ : Каравела, 2008. 352 с.

Тема 2. Основи науково-педагогічних досліджень. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання. Зміст освіти.

Семінарське заняття 2. Основи науково-педагогічних досліджень. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання. Зміст освіти.

Мета: Визначити мету, завдання, методи, етапи та рівні науково-педагогічного дослідження. Визначити поняття «дидактика», її завдання та основні категорії. Визначити сутність процесу навчання, його структуру, особливості діяльності викладача у навчальному процесі. Визначити поняття «зміст освіти».

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Мета, завдання, етапи та рівні науково-педагогічного дослідження.

2. Методи науково-педагогічного дослідження.
3. Оформлення результатів дослідження.
4. Дидактика та її основні категорії.
5. Завдання сучасної дидактики.
6. Єдність освітньої, виховної та розвиваючої функцій процесу навчання.
7. Структура процесу навчання.
8. Діяльність викладача у навчальному процесі, її призначення та структура.
9. Загальна характеристика змісту освіти.
10. Нормативні документи, що відображають зміст освіти.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Визначити сутність понять «дидактика», «навчання», «освіта», «принципи навчання», «зміст освіти», «методи навчання», «процес навчання», «навчальний процес», «форми організації навчання»; визначити завдання дидактики. Розкрити сутність і єдність освітньої, виховної та розвиваючої функцій процесу навчання, його структуру. Звернути увагу на особливості діяльності викладача у навчальному процесі, її призначення та структуру. Розглянути структурні компоненти змісту освіти та охарактеризувати їх. З'ясувати, у яких нормативних документах відображено зміст освіти.

Теми рефератів:

1. Організація та проведення науково-педагогічного дослідження.
2. Вимоги до оформлення результатів науково-педагогічного дослідження.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Тема 3. Принципи навчання.

Семінарське заняття №3. Характеристика принципів навчання. Взаємозв'язок та взаємозумовленість принципів навчання.

Мета: Сформувати поняття про принципи навчання у вищому навчальному закладі, визначити характеристики принципів навчання, визначити взаємозв'язок принципів навчання.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 2 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття про принципи навчання.
2. Характеристика класичних принципів навчання.
3. Взаємозв'язок принципів навчання, їх взаємозумовленість.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Визначити сутність поняття «принципи навчання» визначити їх співвідношення. З'ясувати, на яких психологічних закономірностях пізнавальної діяльності базуються принципи навчання. Охарактеризувати принципи навчання. Розглянути і з'ясувати взаємозв'язок принципів навчання та пояснити їх взаємозалежність.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Загальна психологія: Підручник. / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка.– 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.
5. Кузьмінський А.І. Омеляненко В.Л. Педагогіка. Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447 с.
6. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
7. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
8. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.

Тема 4. Методи навчання у вищій школі

Семінарське заняття №4. Поняття про методи навчання. Класифікації методів навчання.

Мета: Сформувати поняття про методи і прийоми навчання. Розглянути класифікацію методів навчання за джерелом одержання навчальної інформації. Охарактеризувати методи навчання.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття про методи навчання.
2. Прийоми навчання.
3. Класифікація методів навчання за джерелом одержання навчальної інформації. Характеристика методів навчання.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Визначити сутність понять «методи навчання» та «прийоми навчання», визначити їх співвідношення. З'ясувати, які існують підходи до класифікації методів навчання, розглянути класифікації методів навчання за джерелом одержання навчальної інформації. Охарактеризувати методи навчання.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Семінарське заняття №5. Методи проблемного навчання. Методи активного навчання.

Мета: Сформувати поняття про методи і прийоми навчання. Розглянути категорії проблемного навчання. Розглянути методи проблемного навчання. Розглянути методи активного навчання.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття про методи навчання.
2. Класифікація методів навчання в залежності від характеру розумової діяльності. Характеристика методів навчання в залежності від характеру розумової діяльності.
3. Типи навчання. Проблемне навчання; його категорії.
4. Методи проблемного навчання.
5. Методи активного навчання.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. З'ясувати, які існують підходи до класифікації методів навчання, розглянути класифікації методів навчання за джерелом одержання навчальної інформації, в залежності від характеру розумової діяльності. Охарактеризувати методи навчання. З'ясувати, які існують типи навчання. Виділити проблемне навчання як тип навчання. Визначити категорії проблемного навчання та їх сутність. Визначити методи проблемного навчання, дати їх характеристики. Визначити методи активного навчання, їх сутність та характеристики.

Теми рефератів:

1. Ігрові методи навчання.
2. Ділові ігри, їх застосування в процесі викладання юридичних дисциплін.
3. Рольові ігри; їх застосування в процесі навчання у вищому навчальному закладі.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.

6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Тема 5. Форми організації навчальної роботи у ЗВО МВС України. Тип і структура заняття. Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності.

Семінарське заняття 6. Форми організації навчальної роботи курсантів у ЗВО МВС України. Тип і структура заняття. Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів (курсантів)

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; охарактеризувати різні форми організації навчально-пізнавальної діяльності та з'ясувати їх вплив на засвоєння знань, умінь і навичок.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 2 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття про форми організації навчання.
2. Основна форма організації навчання.
3. Організація навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається.
4. Характеристика форм організації навчання.
5. Тип і структура заняття.
6. Особливості планів занять різних типів.
7. Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів (курсантів).
8. Зміст, види та методи контролю.
9. Складання плану заняття.
10. Аналіз педагогічних ситуацій.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Визначити сутність поняття «форми організації навчання», з'ясувати, які форми організації навчальної роботи використовуються у навчальному процесі у ЗВО. Визначити поняття навчально-пізнавальної діяльності та форми її організації у ЗВО. Охарактеризувати форми організації навчання. Визначити взаємозв'язок між типом і структурою заняття, розглянути структуру занять різних типів. Розкрити поняття контролю та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Визначити види і форми контролю.

Теми рефератів:

1. Форми організації навчальної роботи у вищому навчальному закладі.

2. Екскурсія як форма організації навчальної роботи у ЗВО.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Тема 6. Підготовка викладача до заняття. Тематичне планування. Рациональна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів і курсантів.

Семінарське заняття 7. Планування діяльності викладача. Тематичне планування. Організація навчального матеріалу.

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; проаналізувати приклади тематичних планів та планів занять. З'ясувати особливості планів занять різних типів.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Планування діяльності викладача.
2. Тематичне планування.
3. Організація навчального матеріалу.
4. Складання тематичного плану.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. З'ясувати, як відбувається планування діяльності викладача під час його підготовки до занять, визначити сутність понять «тематичне планування» та «організація навчального матеріалу». Приділити увагу визначенню відмінностей та особливостей структури занять різних типів.

Теми рефератів:

Психологічні основи раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності курсантів.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Семінарське заняття 8

Тема заняття: Раціональна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів і курсантів.

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; проаналізувати приклади тематичних планів та планів занять. З'ясувати особливості планів занять різних типів. Визначити поняття «раціональна організація навчально-пізнавальної діяльності»; проаналізувати ефективність використання пізнавальних задач як засобу раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності курсантів.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття апперцепції.
2. Попередня підготовка студентів до сприймання складної теми.
3. Принципи раціональної організації навчально-пізнавальної і. діяльності курсантів.
4. Пізнавальні задачі як засіб раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності курсантів.
5. Складання планів занять (випереджальне навчання).
6. Аналіз педагогічних ситуацій.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. З'ясувати, як відбувається планування діяльності викладача під час його підготовки до занять, визначити сутність понять «тематичне планування» та «організація навчального матеріалу». Приділити увагу визначенню відмінностей та особливостей структури занять різних типів. Визначити поняття апперцепції та з'ясувати його значення для ефективного засвоєння навчального матеріалу. Визначити психологічні основи раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності. Розкрити принципи раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності. Розкрити дидактичні функції пізнавальних задач.

Теми рефератів:

Психологічні основи раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності курсантів.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Тема 7. Особистість і діяльність. Пізнання як діяльність. Структура навчально-пізнавальної діяльності.

Семінарське заняття 9. Особистість і діяльність. Пізнання як діяльність. Структура навчально-пізнавальної діяльності.

Мета: сформулювати поняття про діяльність як активність особистості; розглянути структуру пізнавальної діяльності, охарактеризувати структурні компоненти пізнавальної діяльності та взаємозв'язок між ними.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 2 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Психологічна характеристика особистості.
2. Активність особистості людини.
3. Визначення поняття діяльності.
4. Структура навчально-пізнавальної діяльності.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Розкрити сутність понять: «активність особистості», «діяльність», «пізнавальна діяльність». Визначити взаємозв'язок понять «активність» і «діяльність» особистості. Розглянути структуру пізнавальної діяльності людини. Охарактеризувати структурні компоненти пізнавальної діяльності. Визначити та пояснити взаємозв'язок структурних компонентів пізнавальної діяльності.

Теми рефератів:

1. Пізнання як діяльність.
2. Діяльність як вид активності особистості.

Список рекомендованої літератури:

1. Загальна психологія: Підручник. / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка.— 2-ге вид., переробл. і доп. — Вінниця: Нова Книга, 2004. — 704 с.
2. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. — 240 с.
3. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
4. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. — К.: Філ-студія, 2006. — 320 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: практикум: Навч. посіб. — К.: Каравела, 2008. — 336 с.
6. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : підручник. Київ : Каравела, 2008. 352 с.

Тема 8. Пізнавальні процеси особистості. Увага. Відчуття. Сприйняття. Пам'ять. Мислення. Емоції. Воля.

Семінарське заняття 10

Тема заняття: Пізнавальні процеси особистості. Увага. Відчуття. Сприйняття.

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; визначити значення уваги у навчально-пізнавальній діяльності; проаналізувати значення особливостей відчуття та сприйняття для ефективності навчання.

Кількість годин — 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття про пізнавальні процеси.
2. Поняття про увагу; види уваги.
3. Розвиток уваги.
4. Поняття про відчуття.
5. Загальні закономірності відчуттів.
6. Поняття про сприйняття.
7. Аналіз педагогічних ситуацій.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Розкрити сутність понять: «пізнавальний процес», «увага», «сприйняття», «відчуття». Визначити види уваги, відчуттів, сприйняття, розглянути шляхи й способи їх розвитку. Розкрити значення зазначених процесів для раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності курсантів.

Теми рефератів:

1. Сприйняття як дія; сприйняття простору; сприйняття часу і руху.
2. Відчуття як пізнавальний процес.
3. Сприйняття як пізнавальний процес.

Список рекомендованої літератури:

1. Загальна психологія: Підручник. / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка.– 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.
2. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
3. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
4. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008. – 336 с.
6. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : підручник. Київ : Каравела, 2008. 352 с.

Семінарське заняття 11**Тема заняття: Пам'ять. Мислення. Емоції. Воля.**

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; проаналізувати вплив особливостей пам'яті, мислення та уяви на ефективність навчання; визначити значення мови у навчально-пізнавальній діяльності. проаналізувати вплив

особливостей почуттів та емоційного стану особистості на ефективність пізнавальних процесів.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Загальне поняття про пам'ять.
2. Види пам'яті.
3. Процеси пам'яті (запам'ятовування, відтворювання, забування, збереження).
4. Мислення. Загальна характеристика мислення.
5. Види мислення.
6. Поняття про уяву. Види уяви.
7. Роль уяви у пізнавальній діяльності.
8. Мова. Поняття про мову і мовленнєву діяльність.
9. Розвиток мови у процесі навчання.
10. Поняття про почуття.
11. Вираз емоційних станів.
12. Форми переживання почуттів. Найвищі почуття.
13. Поняття про волю.
14. Вольовий акт, його структура.
15. Вольові якості особистості, їх формування.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Визначити сутність основних понять за темою семінарського заняття. Розкрити сутність пам'яті, мислення, уяви як пізнавальних процесів, визначити вплив їх особливостей на ефективність навчання. З'ясувати значення рівня розвитку мови у навчально-пізнавальній діяльності. Приділити увагу прийомам та засобам формування та розвитку пізнавальних процесів у процесі навчально-пізнавальної діяльності курсантів.

Теми рефератів:

1. Пам'ять і навчання.
2. Уява і ефективність навчання.
3. Творче мислення.
4. Емоційна сфера особистості.
5. Вольова сфера особистості.

Список рекомендованої літератури:

1. Загальна психологія: Підручник. / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.
2. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін

О.П., 2020. – 240 с.

3. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
4. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008. – 336 с.
6. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : підручник. Київ : Каравела, 2008. 352 с.

Тема 9. Сучасні освітні технології. . Принципи і прийоми педагогічної техніки; їх застосування у навчальному процесі у ЗВО МВС України.

Семінарське заняття 12

Тема: Сучасні освітні технології.

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; навести приклади та проаналізувати можливість використання освітніх технологій у процесі навчання у ЗВО.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Поняття про освітні технології.
2. Характеристика сучасних освітніх технологій.
3. Застосування сучасних освітніх технологій у навчальному процесі у ЗВО.
4. Аналіз прикладів використання освітніх технологій у навчальному процесі.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Дати визначення поняття «освітня технологія», звернути увагу на сучасні освітні технології, визначити мету та завдання педагогічних технологій, розглянути конкретні приклади використання педагогічних освітніх технологій при викладанні юридичних дисциплін. Проаналізувати доцільність застосування тих чи інших педагогічних технологій у навчально-виховному процесі ЗВО.

Теми рефератів:

1. Технологія саморозвитку (М. Монтессорі).
2. Технологія організації групової навчальної діяльності студента (курсанта).
3. Технологія розвивального навчання.
4. Технології формування творчої особистості.
5. Технологія навчання як дослідження.
6. Проектна технологія.
7. Педагогічна технологія створення ситуації успіху.
8. Технологія навчання у співробітництві.
9. Технологія різнорівневого навчання.

Список рекомендованої літератури

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Семінарське заняття 13

Тема: Принципи і прийоми педагогічної техніки; їх застосування у навчальному процесі у ЗВО МВС України.

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; навчитися застосовувати прийоми педагогічної техніки на заняттях з різних дисциплін (за вибором) проаналізувати ефективність різних прийомів педагогічної техніки.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Принципи педагогічної техніки.
2. Прийоми педагогічної техніки.
3. Дидактичні прийоми педагогічної техніки: прийоми підвищення інтересу до навчального матеріалу.
4. Прийоми повторювання матеріалу, пройденого на занятті.
5. Прийоми повторювання тем, що були вивчені раніше.
6. Рівні і види домашнього завдання, прийоми задавання домашнього завдання; підготовка до доповіді.
7. Розробка фрагментів занять із застосуванням прийомів педагогічної техніки.
8. Аналіз педагогічних ситуацій.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Дати визначення понять «принцип педагогічної техніки», «прийом

педагогічної техніки». З'ясувати, за допомогою яких прийомів педагогічної техніки можна підвищити інтерес курсантів і студентів до навчального матеріалу. Визначити, у який спосіб застосовуються прийоми педагогічної техніки для підвищення інтересу до навчального матеріалу на заняттях з юридичних дисциплін.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

Семінарське заняття 14

Тема: Принципи і прийоми педагогічної техніки; їх застосування у навчальному процесі у ЗВО МВС України.

Мета: перевірити рівень засвоєння знань з теми; навчитися застосовувати прийоми педагогічної техніки на заняттях з різних дисциплін (за вибором) проаналізувати ефективність різних прийомів педагогічної техніки.

Кількість годин – 2 год. (денна форма навчання); 1 год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Принципи педагогічної техніки.
2. Прийоми педагогічної техніки.
3. Дидактичні прийоми педагогічної техніки: прийоми підвищення інтересу до навчального матеріалу.
4. Прийоми повторювання матеріалу, пройденого на занятті.
5. Прийоми повторювання тем, що були вивчені раніше.
6. Рівні і види домашнього завдання, прийоми задавання домашнього завдання; підготовка до доповіді.
7. Розробка фрагментів занять із застосуванням прийомів педагогічної техніки.

8. Аналіз педагогічних ситуацій.

Методичні вказівки:

Прочитати конспект лекцій та відповідні розділи та параграфи рекомендованої літератури. Дати визначення понять «принцип педагогічної техніки», «прийом педагогічної техніки». З'ясувати, за допомогою яких прийомів педагогічної техніки можна підвищити інтерес курсантів і студентів до навчального матеріалу. Визначити, у який спосіб застосовуються прийоми педагогічної техніки для підвищення інтересу до навчального матеріалу на заняттях з юридичних дисциплін.

Список рекомендованої літератури:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О.Т юріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Підручник. / О.М. Бандурка, В.О. Тюріна, О.І. Федоренко. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2003. – 336 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: Навчальний посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. / Н.П. Волкова - К.: АКАДЕМІЯ, 2003. -576 с.
4. Загальна психологія: Підручник. / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка.– 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.

5. Кузьмінський А.І. Омеляненко В.Л. Педагогіка. Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447 с.
6. Основи педагогічної майстерності / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 2007.
7. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та інші; за ред. О.І. Федоренко - Харків: ФОП Бровін О.П., 2020. – 240 с.
8. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
9. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.
10. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008. – 336 с.

Допоміжна

11. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. - 468 с.
12. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : підручник. Київ : Каравела, 2008. 352 с.
13. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556- VII // Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/stru>
14. Рубан О.М. Педагогіка вищої школи : навч.- метод. посіб. Кіровоград : Кіровогр. юрид. ін-т ХНУВС, 2010. 110 с.
15. Finkel E. J. Best research practices in psychology: Illustrating epistemological and pragmatic considerations with the case of relationship science . / E.J. Finkel, P.W. Eastwick, H.T. Reis //Journal of personality and social psychology. – 2015.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar) - <http://scholar.google.com>
2. Сайт «Brain Maps» - <http://brain-maps.org/>
3. **Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.** <http://www.nbu.gov.ua/>
4. **Метапошукова система NDLTD (The Networked Digital Library of Theses and Dissertations),** www.ndltd.org/resources. Забезпечує пошук повнотекстових дисертацій чи інформацію щодо дисертацій обмеженого доступу серед 4 млн. документів. Мова – англійська
5. **Пошукова система OATD (Open Access Theses and Dissertations),** www.ndltd.org/resources. Надано у відкритому доступі дисертації та дипломні роботи співробітників та студентів більш ніж 1 тисячі дослідницьких інститутів, університетів, коледжів. Мова: англійська.

6. Пошукова система **DART- Europe**, libereurope.eu/dart-europe-e-theses-portal. Надано у відкритому доступі дисертації з бібліотек Європи. Представлено більш ніж 500 тис. робіт вчених з 600 університетів 28 країн Європи. Мова:англійська та інші європейські.
7. Пошукові бази університетів Гетеборга, Умео та Стокгольма (Швеція) , www.dissertations.se, www.diva-portal.org. Надано більш ніж 50 тис. дисертацій шведських дослідників. Відкритий доступ більш ніж до половини робіт. Мова – англійська та інші європейські.
8. **PQDT Open** — база даних компанії ProQuest's UMI Dissertation Publishing, pqdtopen.proquest.com. Надано у відкритому доступі більш ніж 25 тис. дисертацій. Мова - англійська.
9. **theses.fr** - Проект інформаційного забезпечення вищої освіти за підтримкою міністерства освіти Франції, www.theses.fr. Надано відкритий доступ більш ніж до 30 тис. робіт. Мови- англійська, французька.